

L.E.D. rasvjeta

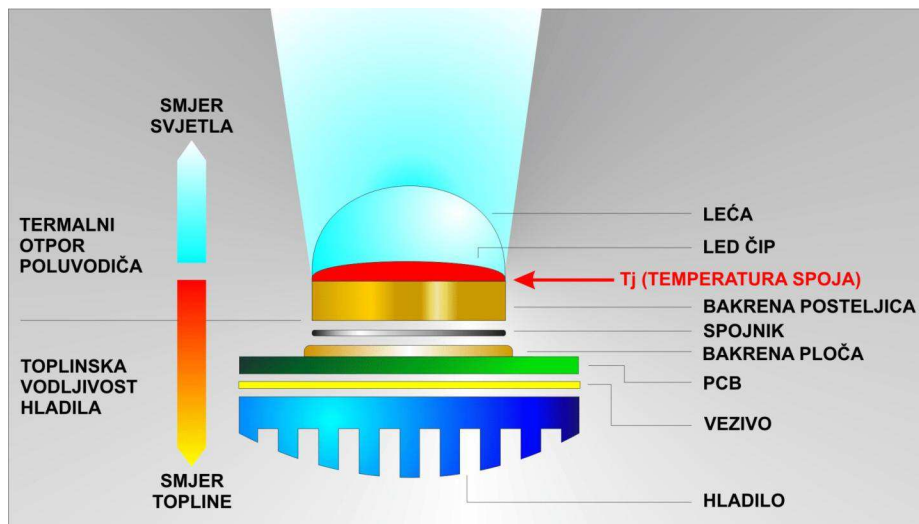
istine i zablude

mr.sc. Ranko Skansi, dipl.ing.

imagination at work

Načelni prikaz LED izvora

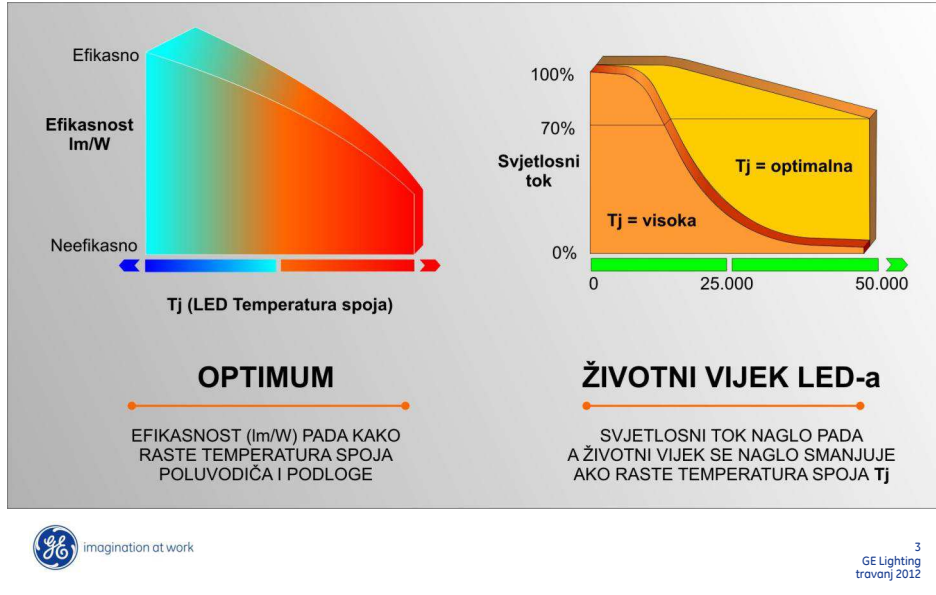
imagination at work

2
GE Lighting
travanj 2012

imagination at work

Efikasnost LED izvora $\leftrightarrow$ Tj

Hlađenje LED uređaja - pasivno

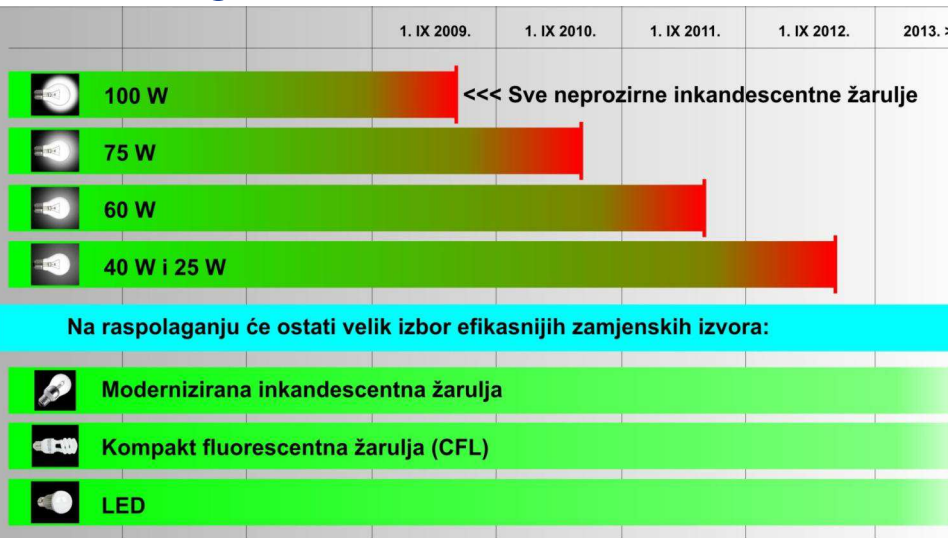
Hlađenje LED uređaja - aktivno

 imagination at work

5
GE Lighting
travanj 2012

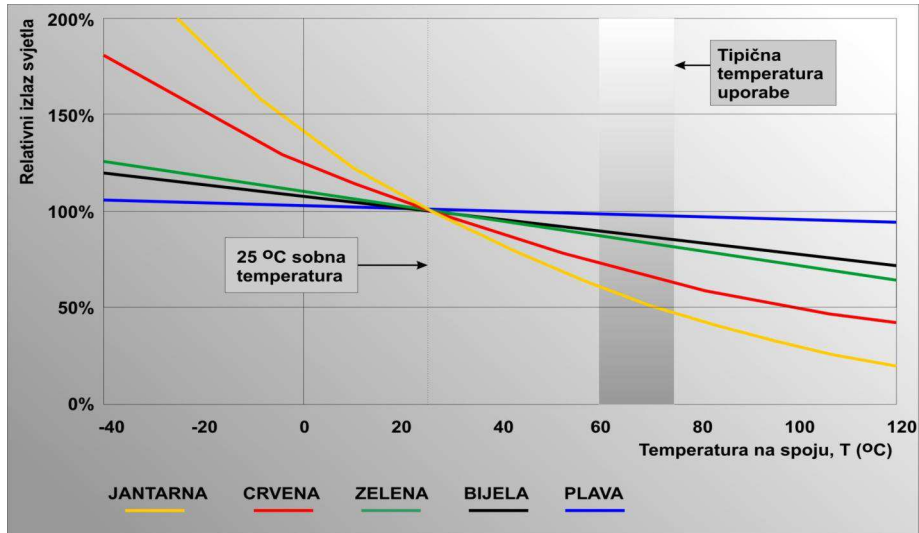
Ecodesign Directive (2005/32/EC)

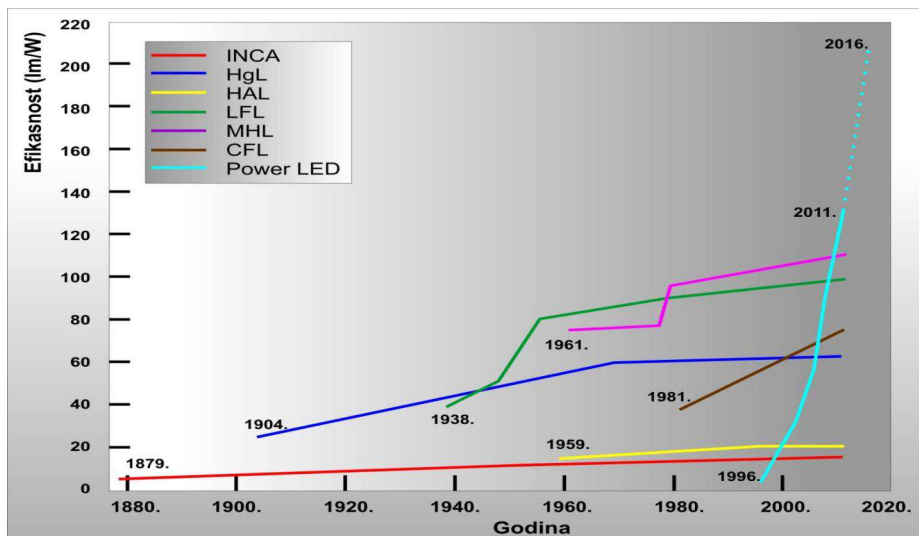
 imagination at work

6
GE Lighting
travanj 2012

Utjecaj temp. na LED različitih boja

Efikasnosti različitih izvora svjetla

Efikasnost nekih tipičnih izvora svjetla

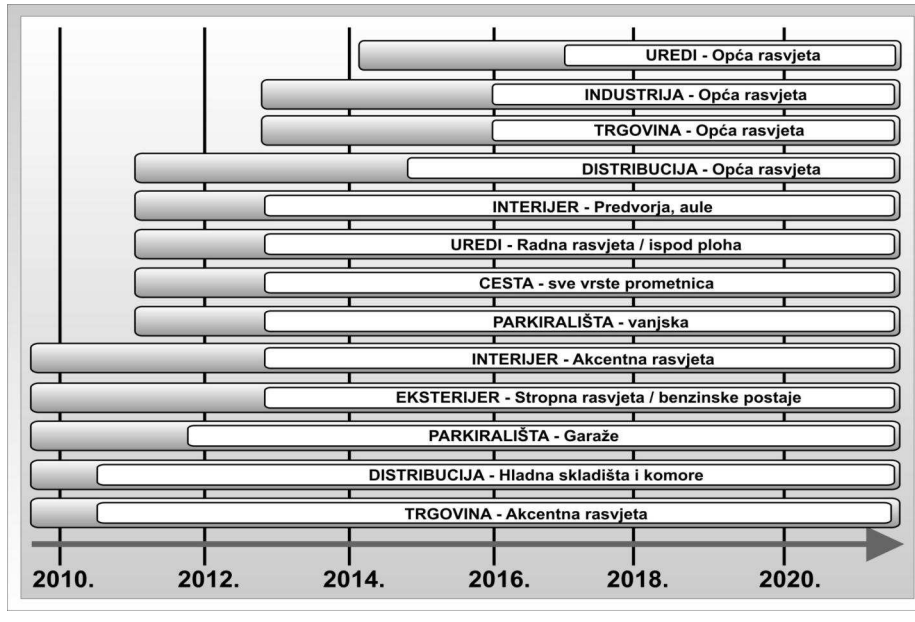
Kategorija	Vrsta izvora	Prosječna efikasnost izvora (lm/W)	Prosječna izdašnost svjetla (max = 100%)
Gorenje	svijeća	0,3	0.04%
	plinska svjetiljka	1-2	0.15-0.3%
Inkandescencija	100-200 W tungsten inkandescent	13.8-15.2	2.0-2.2%
L.E.D. (Light-emitting diode)	bijeli LED (izvor bez predspojal)	4.5-150	0.66-22.0%
	8.7 W LED (retrofit - E27)	69.0-93.1	10.1-13.6%
	Teoretska granica (bijeli LED)	260.0-300.0	38.1-43.9%
Izboj u plinu	T5 cijev	70-104.2	10-15.63%
	1400 W sumporna žarulja (plazma)	100	15%
	metalhalogena žarulja	65-115	9.5-17%
	visokotlačna natrijeva žarulja	85-150	12-22%
	niskotlačna natrijeva žarulja	100-200	15-29%
Katodoluminiscencija	elektronski stimulirana luminiscencija	30	5%
Idealni izvori	Planckov radijator pri 5800 K	251	37%
	Zeleno svjetlo pri 555 nm (najveća moguća efikasnost izvora)	683.002	100%

 imagination at work 9
GE Lighting
travanj 2012

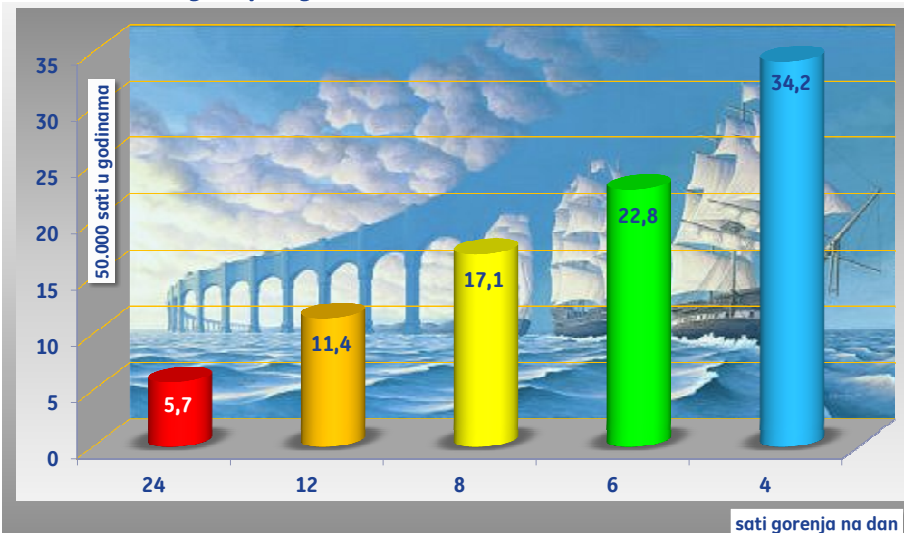
Tehničke mogućnosti LED pogona

	Svjetlosni tok	Temperatura spoja	Efikasnost	Životni vijek
Povećanje struje ispravljača	veći ↑	viša ↑	manja ↓	kraći ↓
Smanjenje struje ispravljača	manji ↓	niža ↓	veća ↑	dulji ↑
Poboljšanje hlađenja	veći ↑	niža ↓	veća ↑	dulji ↑

Komercijalna uporaba LED rasvjete

Značenje pojma 50.000 sati (životni vijek)

Godina = 24 (sata/dan) * 365 (dana/godinu) = 8.760 sati

12
GE Lighting
travanj 2012

Značajke LED izvora svjetla

Prednosti LED izvora

PREDNOSTI	
Efikasnost	LED izvori emitiraju više lumena po vatu od inkandescentne žarulje. Njihova efikasnost ne ovisi o obliku ili veličini, za razliku od fluorescentnih cijevi ili kompaktnih fluorescentnih žarulja.
Boja	LED emitira svjetlo u boji bez posebnog filtera, čime se u tom slučaju dodatno štedi novac.
Veličina	LED može biti vrlo malen (manji od 2 mm ²) te se lako montira u većem broju na tiskanu pločicu.
Brzina paljenja	LED se propaljuje gotovo trenutačno (za manje od mikrosekunde).
Ciklusi paljenja	LED je pogodniji za česta paljenja i gašenja od svih drugih izvora svjetla, kojima se životni vijek znatno skraćuje čestim paljenjem i gašenjem.
Prigušenje	LED je vrlo pogodan za upravljanje i prigušenje ili pomoću pulsne modulacije ili regulacijom ulazne struje. Podnosi regulaciju od 0 do 100%!
Svjetlo koje ne grije	Za razliku od drugih izvora svjetla, LED ima minimalnu emisiju topline (IR) u smjeru svjetlosnog snopa. U suprotnom smjeru LED isijava samo toplinu, koju je potrebno potpuno odvoditi hladilima.
Spor prestanak rada	LED pri kraju životnog vijeka lagano gubi na intenzitetu emitiranog svjetla ako nije došlo do električnog kvara (uvjetovanog, recimo, kratkim spojem ili prodorom vode).
Životni vijek	LED može imati doista dug životni vijek, čak do 100.000 sati, ali (u današnjim uvjetima i uz današnju tehnologiju) samo u strogo nadziranim uvjetima. Ako to usporedimo s 10.000–15.000 sati za fluo cijev ili 1.000–2.000 sati za inkandescentnu žarulju, shvaćamo koliko je to zaista superioran životni vijek.

Prednosti LED izvora

PREDNOSTI	
Otpornost na udarce	LED je elektronska komponenta bez lomljivih dijelova, za razliku od drugih izvora umjetnog svjetla, koji svi imaju delikatan ključni element – stakleni balon.
Fokusiranje svjetla	LED je moguće konstruirati tako da isijava svjetlo u zaista uskom prostornom kutu, dok je kod drugih izvora potrebno predvidjeti reflektor koji usmjerava emitirano svjetlo.
Sigurnost rada	LED funkcionira pri niskim naponima i strujama, što ga čini potpuno sigurnim izvorom.
Mogućnosti dizajna	Minijaturne dimenzije osnovnog elementa osiguravaju široku paletu primjene, posebno tamo gdje je potrebno sakriti izvor svjetla.
Nema UV-zraka	Budući da LED ne emitira UV-zrake, potpuno je pogodan za rasvjetu delikatnih objekata (umjetnine), kao i onih u redovnoj prodaji (konfekcija, kožna galanterija, namještaj...).
U skladu s okolišem	LED ne sadrži živu ili druge opasne elemente te je potpuno u suglasju s okolišem.
Održavanje je nepotrebno	Zbog dugovječnosti i nepostojanja delikatnih dijelova, LED je izvor za koji možemo reći kako uopće ne zahtijeva održavanje, i to u dugom razdoblju.
Zasićene boje svjetla	LED svojim svjetlosnim efektima oduševljava i najzahtjevnije promatrače, osigurava atmosferu i sudjeluje u kreiranju okoline.
Širok raspon temperatura bijelog svjetla te RGB	Ovom osobinom LED je postao zaista nezaobilazan izvor svjetla jer nalazi primjenu u svakoj situaciji, sposobnošću emisije svjetla u brojnim nijansama bijele boje te svim bojama koje je moguće stvoriti aditivnim miješanjem boja.

Mane LED izvora

MANE	
Visoka početna cijena	Danas je LED zaista skup u nabavi, uspoređujući ga s drugim izvorima. Cijena se, međutim, stalno smanjuje pa se očekuje da će 2015. godine cijena biti 1/9 cijene iz 2010. godine.
Temperaturna dimenzija	Poradi tehnološke potrebe, ugrađuju se sve modernija (ali i skuplja) hladila, koja osiguravaju stabilan rad i dug radni vijek.
Osjetljivost na napon	LED se mora napajati stabilnim omjerom napon – struja (napon iznad praga, a struja ispod granične), što zahtijeva dosta sofisticirane ispravljače koji su nešto skuplji.
Kvaliteta svjetla	LED renomiranih proizvođača danas osigurava CRI >90 !
Polaritet napajanja	Za razliku od inkandescence žarulje, LED emitira svjetlo samo ako je polaritet napajanja u točno određenom položaju (dakle faza na plus i nula na minus).
Plava opasnost	Postoje indicije da plavi i hladno bijeli LED mogu prouzročiti smetnju u smislu emisije plavog dijela spektra kako je definirano preporukom za sigurnost vida ANSI/IESNA RP-27.1-05: Recommended Practice for Photobiological Safety for Lamp and Lamp Systems. Stoga se isčekuje nova generacija LED-a koji neće biti bazirani na plavom LED-u.
Plavo onečišćenje	Zbog povećane emisije plavog dijela spektra, koji je u prirodnim okolnostima krajobraza negativno konotiran, organizacije koje brinu o okolišu snažno preporučuju uporabu bijelog LED-a s emisijom svjetla do najviše 4500 K.
Pad efikasnosti	Efikasnost LED-a naglo se smanjuje s porastom struje (raste temperatura na spoju, Tj), čime se smanjuje i životni vijek LED-a.

Razlog zabludama

Zablude o LED rasvjeti slijede iz neznanja.

Potrebno je proučiti tehničku dokumentaciju renomiranih proizvođača, te na temelju nje odlučiti o primjeni LED rasvjete.

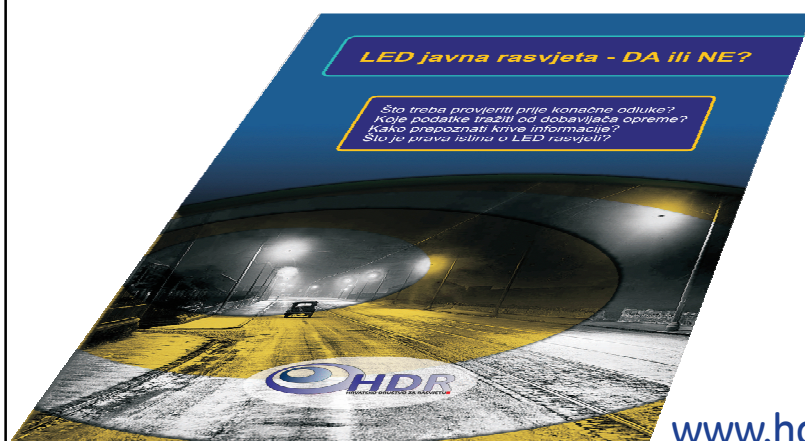
Nepoznati proizvođači nisu za preporučiti poradi teško provjerljivih i često friziranih podataka.

Pod cijenom je potrebno obračunati i troškove eksploatacije, što čini LED znatno atraktivnijim!

17
GE Lighting
travanj 2012

HDR – Brošura: LED javna rasvjeta: DA ili NE

www.hdr-cie.hr

18
GE Lighting
travanj 2012

Hvala na pozornosti!

Pitanja?

mr. sc. Ranko Skansi, dipl.ing.
General Electric
GE Lighting

ranko.skansi@ge.com
+385 99 31 49 427

